

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АУДИТУ ТА ФОРМУВАННЯ ЙОГО ТЕОРІЇ

Аудиторська діяльність в Україні є досить молодою сферою послуг, що виникла на соціальне замовлення 20 років тому та почала виконувати практичні завдання щодо підтвердження повноти і достовірності обліково-фінансової інформації. Метою аудиту є допомога підприємству в ефективності ведення бізнесу. Формування теорії вітчизняного аудиту: передумов розвитку, концепції, сфер застосування, змісту різних видів аудиту є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення.

Питання організації та методики аудиту розглядають у наукових працях такі вітчизняні учені-економісти як М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Г. М. Давидов, Л. П. Кулаковська, О. А. Петрик, І. І. Пилипенко, М. С. Пушкар, В. С. Рудницький, В. Я. Савченко та ін.

Так, І. І. Пилипенко [1], Л. П. Кулаковська та Ю. В. Піча [2], у своїх дослідженнях акцентують увагу на методиці документального оформлення результатів аудиту, що є особливо корисним для практичних працівників, які безпосередньо здійснюють аудиторські перевірки.

М. Т. Білуха [3] та Ф. Ф. Бутинець [4] розглядають способи і прийоми проведення аудиту, суть і зміст методичних прийомів аудиторських перевірок, методику вибіркового дослідження документів та операцій.

В. Я. Савченко та В. О. Зотова [5], О. А. Петрик [6], В. С. Рудницьким [7] та ін. досліджують питання процесу організації та планування аудиторських перевірок; узагальнення матеріалів аудиту; методики проведення аудиту в розрізі окремих ділянок обліку.

Однак, незважаючи на важливість проведених досліджень, залишаються актуальними проблемні питання розвитку аудиту та формування його теорії. Дослідження свідчать про те, що ще на початковому етапі ринкових перетворень в Україні багато питань,

пов'язаних з розвитком аудиту, не отримали належного наукового й методичного обґрунтування. Саме тому аудит значною мірою є послабленим і не відповідає змінам у соціально-економічному та політичному житті країни.

Аудит в Україні відноситься до наук, які знаходяться на стадії формування, коли його теорія не повністю сформована і не адаптована до вітчизняної практики бізнесу, а зарубіжні концепції не відповідають менталітету українців. У той же час ринкова економіка вимагає використання методів аудиту з метою захисту інтересів користувачів від можливих зловживань, зокрема недостовірної економічної інформації, на основі якої менеджери приймають рішення фінансового характеру [8, с. 4].

Сучасний ж аудит повинен охоплювати як філософські установки, постулати і принципи аудиту, так і ціннісні чинники отримання інформації для користувачів, використовувати методи інших наук, соціально-економічні концепції тощо.

Професор М. С. Пушкар вважає, що для теорії аудиту важливо сформулювати закони, принципи, регулятори (методи), технологію, організацію, розширення методів аудиту. При цьому учений схематично показує зв'язок між теорією і практичною діяльністю аудиторів, що формує концептуальні основи аудиту. Теорія ж висвітлює шлях пізнання об'єкта дослідження, показує ті елементи і зв'язки між ними, що визначають глибинну сутність цієї науки [8, с. 43-44].

Відсутність науково сформованої теорії аудиту, що враховує закономірності розвитку України, є однією з головних причин, що гальмує не тільки формування дієвої правової бази аудиту, але й практичне створення тісно взаємодіючих один з одним елементів єдиної системи контролю в державі.

Список використаних джерел:

1. Аудит. Методика документування: [навчальний посібник] / [під ред. І. І. Пилипенка]. – К., – 2003. – 457 с.
2. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту: [навчальний посібник] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – [2-ге вид.]. – К.: «Каравела», 2005. – 560 с.
3. Білуха М. Т. Аудит у бізнесі: [посібник для бізнесменів]. – Дніпропетровськ, 1994. – 253 с.

4. Бутинець Ф. Ф. Аудит: [підруч. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навч. закл.] / [за ред. Ф. Ф. Бутинця]. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
5. Аудит: [навч. – метод. посібник] / [під ред. В. Я. Савченка, В. О. Зотова]. – К.: КНЕУ, 2003. – 266 с.
6. Петрик О. М. Аудит: методологія і організація: [монографія] / О. М. Петрик. – К., 2003, – 260 с.
7. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту / В. С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 1998. – 192 с.
8. Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні: [монографія] / [за заг. ред. д.е.н., проф. Пушкаря М.С.]. – Тернопіль: «Карт-бланш», 2012. – 220 с.

*Щирба М. Т., к. е. н., доцент,
Щирба І. М., к. е. н., викладач*

Тернопільський національний економічний університет

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР НА ВСІХ СТАДІЯХ АУДИТУ

Одним з важливих завдань аудиту ефективності є оптимізація витрат на здійснення аудиторських перевірок. У вирішенні цього завдання аудиту ефективності важливу роль відіграють аналітичні процедури, основною метою яких є отримання достатніх і надійних аудиторських доказів. Здійснення аналітичних процедур дає можливість аудитору отримати значний обсяг інформації і при цьому вимагає набагато менших затрат, ніж здійснення достатніх тестів за групами операцій, балансовими рахунками та розкриття інформації.

Відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту, аналітичні процедури – це оцінка фінансової інформації, зроблена на основі аналізу можливих взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними. Аналітичні процедури охоплюють також вивчення ідентифікованих відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій відповідній інформації або суттєво відхиляються від прогнозованих сум [1, с. 137, 457, 483].